

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון מס'
13

בגליון השבוע

מענייני שבת

איך ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני שבת

קיפול הטלית במוצאי שבת

המהרי"ל היה מקפל את הטלית שלו בכל מוצאי שבת, כדי להתחיל להתעסק במצוה מיד בתחילת השבוע. (מ"ב סימן רצ"ט ס"ק מ'. ועיין שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק ס"ג הערה ל' שכתב, שמשום כך יקפיד שדוקא הוא עצמו יקפל את הטלית ולא יתן לאחרים לעשות זאת במקומו) המ"צוה שיש בקיפול הטלית היא, מה שדואג לחפצי המצוה. ומשום כך לכאורה גם אם מקפל את טליתות בית הכנסת יש לו ענין זה.

מה טעם חיוב סעודת מלוה מלכה?

צריך אדם לאכול סעודה נוספת אחר יציאת השבת בכדי ללוות את השבת, כדרך שאדם מלוה את המלך בצאתו מן העיר. (סימן ש' ומ"ב ס"ק ב').

ענינים גדולים מובאים בקבלה בדבר מעלת סעודת מלוה מלכה. (עיין כף החיים סימן ש' ס"ק א' ב'. ובמ"ב שם, ושעה"צ ס"ק.) מביא בשם הקדמונים, שאבר אחד יש באדם ו"נסכו" שמו, וזה האבר נשאר קיים בקבר עד עת תחיית המתים ולא נרקב כשאר העצמות, [וממנו יחיה הקב"ה את האדם בתחיית המתים (כף החיים ס"ק א')], ואבר זה יזון רק מסעודת מלוה מלכה.

מתי יש לאכול את סעודת "מלוה מלכה"?

טוב לאכול סעודת מלוה מלכה כמה שיותר סמוך ליציאת השבת. והטעם, שהרי בזה אנו מלווים את השבת ודרך לוויה שהיא בעת היציאה ולא אחר שכבר יצא. (מ"ב שם, ושעה"צ ס"ק ה')

אולם אם אינו יכול לאכול סמוך ליציאת

דיני חזרה

מתי מותר להחזיר אוכל אל הכיריים בשבת?

בתנאים מסויימים התיירו חכמים החזרת האוכל אל האש בשבת. (סימן רנ"ג סעיף ב').

א. באש גרופה וקטומה.

ב. החזרה תהיה מעל לכיריים (על הגז), ולא לתוך התנור.

ג. האוכל צריך להיות מבושל כל צרכו.

ד. האוכל צריך להיות חם.

לדעת השו"ע: צריך האוכל להיות בחום שהיד סולדת בו.

לדעת הרמ"א: מספיק שיהיה חם אפילו פחות מהיד סולדת בו.

ה. באופן שלא הונח האוכל. לדעת השו"ע: דוקא כשהאוכל לא הונח על גבי קרקע.

לדעת הרמ"א: דוקא באופן שהאוכל עדיין מוחזק בידו.

ו. לדעת הרמ"א ישנו תנאי נוסף: **שכ"שהוריד את האוכל מהאש היה בדעתו להחזירו אח"כ אל האש.**

ועתה נבאר תנאים אלו אחת לאחת:

א. גרוף וקטום.

חששו חז"ל שכאשר יבוא אדם להחזיר את האוכל אל האש יחתה בגחלים, ולכן הצריכו לעשות היכר באש על ידי גריפת הגחלים לחוץ הכירה, או על ידי קטימת האש פירוש - להחליש את האש על ידי שמכסה אותה באיזה דבר.

האופן לקיים תנאי זה בצורת הבישול בז' מנינו הוא - אם משתמשים בגז או בכריים חשמליות, צריך לכסות את האש או הכ'יים בכיסוי נחושת או אלומיניום וכדו'.

השבת מפני שאינו תאב לאכול, יכול לאחר מלאוכלה, אך בכל אופן עדיף שלא לאחרה לאחר חצות הלילה [לפי שעות זמניות]. (מ"ב שם.) ויש אומרים שלכתחילה יש לאוכלה בתוך ד' שעות זמניות לאחר השקיעה. (עיין כף החיים סימן ש' ס"ק י"ד.)

עריכת השולחן לסעודת מלוה מלכה

כתב השו"ע, (סימן ש'.) לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת. ופירשו הפוסקים, דהיינו שיפרוס מפה על שולחנו דרך כבוד, וכן יעשה (מ"ב ס"ק א'). שאר דברים הנהוגים אצלו בעת עריכת השולחן.

מה יש לאכול בסעודת מלוה מלכה?

על פי משמעות דברי הגמרא, לכתחילה יש לקבוע סעודה זו על הפת, כמו בשאר סעודות שבת. וכמו כן, טוב לכתחילה להדר ולאכול בסעודה זו בשר ושאר תב' שילין. (מ"ב שם.) והגאון מוילנא היה מהדר לאכול פת חמה. (עיין שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק ס"ג הערה כ"א.)

אך אם אין לו פת ותבשילין, או שהוא שבע מאד משאר סעודות השבת וחושש מאכילה גסה, יכול לאכול לסעודה זו מיני מזונות, ולכל הפחות פירות. (מ"ב שם.)

עד מתי יש להשאר בבגדי שבת?

המ"ב (סימן רס"ב ס"ק ח') מביא בשם ה"אגודה", שילך בבגדי שבת עד מוצאי שבת לאחר הבדלה. ובכף החיים (סימן רס"ב ס"ק כ"ח, וסימן ש' ס"ק ו' ו"ס"ק י"ד.) כתב, שלא יסיר את בגדי שבת עד לאחר סעודת מלוה מלכה.

הלכות שבת - המשך

התקיימו. זו היא דעת השו"ע.

אבל הרמ"א סובר, שדוקא באופן שעדיין האוכל מוחזק בידו ולא הניחו כלל מותר להחזירו לאש בשבת.

ו. דעתו להחזיר.

לדעת הרמ"א צריך תנאי נוסף, שכשהוריד את האוכל מהאש היה בדעתו להחזירו אל האש.

והטעם הוא, כמו בתנאי הקודם כהמשך לנתינה הקודמת להראות כי האדם מחזיר את האוכל לאש, ולא מניחו שם לראשונה.

בגליון הבא:

- מה הדין בדיעבד אם לא התקיימו חלק מהתנאים?
- כיצד זה אפשרי להוציא אוכל מהסיר ואחר כך להחזירו?
- בטעות הורדתי את סיר החמין מעל הפלטה בחושבי כי זהו סיר המרק, האם מותר לי להחזיר את סיר החמין? ■

סולדת בו בכדי להתיר החזרה.

משום שלפי דעת השו"ע אוכל שהוא בחום פחות מיד סולדת בו ומחממו להיות היד סולדת בו, עובר בזה על איסור בישול.

לדעת הרמ"א (לאשכנזים) החזרה מותרת כל עוד האוכל לא התקרר לגמרי וניתן לחוש בו שעודנו חם. (האגרות משה (שם) כותב (ע"פ שולחן ערוך הרב) שדבר זה נקבע ע"י אומדן אם אדם היה אוכל את המאכל בתורת מאכל חם.)

משום שלדעת הרמ"א כל זמן שהאוכל חם אין בו איסור בישול לחממו יותר, אם הוא כבר התבשל כל צרכו לפני כן.

ה. האוכל לא הונח.

עוד הצריכו חז"ל, שהחזרת האוכל תיעשה באופן שניכר שאינו נותן פעם ראשונה את האוכל להתבשל בשבת.

ולכן, אם הונח האוכל על הקרקע אסרו להחזירו לאש שאם יחזירו לאש יראה הדבר כנתינה חדשה, ולא כהמשך הנתינה הראשונה שהוא היה כבר על האש. אולם אין צורך להחזיק את הסיר כל הזמן ביד.

ובודאי שאם האוכל הונח במקרה, הוא נחשב כניתן על גבי הקרקע, ואסור להחזירו לאש אפילו אם כל שאר התנאים

בכיסוי על ידי נייר אלומיניום יש בעיה, וצריך לשאול רב לגבי השימוש בו.

כמו כן, יש לשאול רב אם יש צורך לכסות גם את הכפתורים.

כאשר משתמשים בפלטת שבת (אשר משמשת רק לחימום), אם יש לה כפתור לויסות דרגת החום - יש צורך לכסותה כמו בכיריים. אם אין לה כפתור כזה - אין צורך לכסותה כלל. (אגרות משה אורח חיים חלק ד, סימן ע"ד.)

ב. מעל לכיריים.

מותר להחזיר אוכל רק לכיריים של גז או לכיריים של חשמל, ולא לתוך תנור.

אולם, ישנם פוסקים המתירים החזרת אוכל לתנור מן הסוג בו משתמשים כיום, ויש לשאול שאלת רב.

ג. האוכל מבושל.

על האוכל להיות מבושל לגמרי, שאם לא כן ע"י החזרת האוכל למקור החום הוא ימשיך להתבשל, והמחזיר יתחייב באיסור בישול.

ד. האוכל חם.

לדעת השו"ע על האוכל להיות בחם שהיד

לומדים הלכה למעשה בשיטה ייחודית בקצרה, בעיון או לסמיכה ברבנות

איך לומדים:

ליזוי ותמיכת רב

מענה רב לשאלות במייל ובטלפון, הכנה וסיוע לבחינות הרבנות

מבחנים

תקבל כלים ועזרים ללימוד, לזיכרון ולהעמקה המביאים לשליטה בחומר לאורך זמן

שיעורים

כל 3 ימים תקבל למייל שיעור הכתוב בשיטה בהירה וממוקדת

הירשם עוד היום לאחד ממסלולי הלימוד שלנו והצטרף לאלפי לומדים בארץ ובעולם המגיעים לרמה גבוהה בידיעת ההלכה

לקבלת העלון ישירות למייל שלך: daat@limd.co.il

03-616-63-40
www.limd.co.il | daat@limd.co.il

חייג ותתחיל ללמוד: